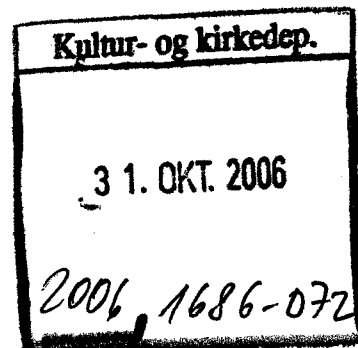

Kultur- og kirke-departementet
Pb. 8030 Dep
0030 OSLO

Deres ref
2006/01686

Vår ref
200603974-/FID

Dato
27.10.2006

Høringssvar på NOU 2006:15 *Frivillighetsregister*

Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) viser til invitasjonsbrev til høring omkring utredningen Frivillighetsregister (NOU 2006:15) av 24. august i år. Vi viser også til avtale Denstad/Paudal om at uttalelse kunne oversendes KKD den 27. oktober.

Gjennom Soria Moria-erklæringen fremhever regjeringen behovet for å legge forholdene bedre til rette for frivillige organisasjoner og utvikle en "ny og helhetlig frivillighetspolitikk". De frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene utgjør en viktig del av frivillig sektor, og står i en særstilling når det gjelder rammevilkår for frivillighet. Viktige særtrekk:

- Organisasjonene kjennetegnes ved at de som regel har små sentralledd og mange lokallag. Organisasjonene som får tilskudd fra støtteordningen *Frifond Organisasjon* gjennom Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) har til sammen 12 550 lokallag.
- Organisasjonene spiller en unik rolle som skoler i demokrati for barn og unge, en funksjon som ikke kan dekkes av andre institusjoner.

I tillegg fremhever NOU 2006:13 *Fritid med mening* at barne- og ungdomsorganisasjonene er de eneste institusjonene som både kan utvikle en medborgeridentitet og gi formelle kanaler for samfunnsdeltakelse og innflytelse hos barn og unge under 18 år.

På denne bakgrunn er det av stor betydning at et frivillighetsregister skaper gode rammevilkår for barne- og ungdomsorganisasjonene.

BLD sin uttalelse omkring forslaget om å opprette et frivillighetsregister fokuserer på

følgende problemstillinger:

- Et register for alle frivillige organisasjoner?
- Frivillighetsregisterets funksjoner
- Registrering i frivillighetsregister forutsetter registrering i Enhetsregisteret
- System for finansiering av et frivillighetsregister

Et register for alle frivillige organisasjoner?

Det ligger ikke i arbeidsgruppens mandat å drøfte hvorvidt registrering i frivillighetsregisteret bør knyttes opp mot retten til momskompensasjon. Det er imidlertid en klar sammenheng mellom frivillighetsregister og retten til momskompensasjon, og det er en mulighet for at utvalget nedsatt av Finansdepartementet som skal vurdere merverdiavgiften på kultur- og frivillighetsområdet vil kunne forutsette at alle frivillige organisasjoner som vil ha/få rett til momskompensasjon må være registrert i frivillighetsregisteret. Det er derfor av stor betydning å finne en modell som legger til rette for at alle frivillige lag og foreninger enkelt kan la seg registrere i et frivillighetsregister.

Etter BLD sin oppfatning er ikke NOU 2006:15 klar nok i sin anbefaling om registeret er ment for alle lokale lag og foreninger. På den ene siden forventes det at omkring 60 000 enheter vil la seg registrere i et frivillighetsregister. Implisitt i dette ligger at svært mange enheter vil være lokale lag og foreninger. Flere av frivillighetsregisterets funksjoner legger også opp til at de fleste lokale lag og foreninger blir med i registeret. På den annen side har ikke utvalget drøftet hvilke barrierer som kan ligge til grunn for at lokale lag og foreninger *ikke* lar seg registrere i et frivillighetsregister.

BLD ønsker at et frivillighetsregister skal gjøre det enkelt for alle lokale lag og foreninger i barne- og ungdomsorganisasjonene å registrere seg dersom de ønsker dette. Dette innebærer at registeret må ha enkle inngangskrav og en begrenset administrativ byrde for organisasjonene.

Frivillighetsregisterets funksjoner (Kap. 3.2)

Når det gjelder de frivillige organisasjonenes ønske om at et frivillighetsregister bør være en informasjonsbank der statlige myndigheter skal kunne hente ut nødvendig informasjon i forhold til søknader om tilskudd (s. 12), så er BLD enig i de betraktninger som arbeidsgruppen har gjort. Tilskuddsordningen for grunnstøtte til barne- og ungdomsorganisasjonene innebærer at organisasjonene må innrapportere antall medlemmer, lokallag og annen informasjon som skal kunne kontrolleres av Fordelingsutvalget. Selv om BLD står foran en revidering av regelverket som en del av oppfølgingen av NOU 2006:13 *Fritid med mening*, så vil det fremdeles være et kontrollbehov forbundet med innrapportering av informasjon knyttet til søknad om tilskudd. BLD ser det som hensiktsmessig at slik informasjon også i fremtiden vedlegges søknaden til Fordelingsutvalget.

Flere av funksjonene det legges opp til at et frivillighetsregister skal ha forutsetter at de fleste frivillige lag og foreninger er registrert. Dette gjelder både politikktutformingsfunksjonen og forskerfunksjonen. Imidlertid legger arbeidsgruppen til grunn at kun omkring 50 % av det totale antall lag og foreninger i Norge vil registrere seg i et frivillighetsregister¹. BLD mener at dette ikke står i sammenheng med de funksjoner registeret er ment å ha.

For at både myndigheter, forskningssektoren og de frivillige organisasjonene selv skal få godt nok utbytte av frivillighetsregisteret er BLD av den oppfatning at terskelen må være så lav som mulig for at lag og foreninger benytter seg av registreringsretten. Når forslaget fra arbeidsgruppen legger opp til at kun omkring halvparten av lag og foreninger vil la seg registrere i registeret, kan det tyde på at utvalget ikke har funnet frem til en "formel" som gjør frivillighetsregisteret attraktivt nok for frivillig sektor, innebefattet barne- og ungdomsorganisasjonene.

Et frivillighetsregister bør omfatte de fleste lag og foreninger innenfor frivillig sektor, inkludert barne- og ungdomsorganisasjonene. BLD mener at forslaget til frivillighetsregister i NOU 2006:15 ikke i tilstrekkelig grad har som utgangspunkt at et frivillighetsregister bør legge til rette for at så mange som mulig av lag og foreninger, inkludert barne- og ungdomsorganisasjonene, finner det hensiktsmessig å registrere seg i et frivillighetsregister.

Registrering i frivillighetsregister forutsetter registrering i Enhetsregisteret (Kap. 3.4)
NOU 2006:15 anbefaler en modell der registrering i et frivillighetsregister forutsetter at organisasjonene er registrert i Enhetsregisteret. Det fremheves at dette sees som en "meget enkel" løsning (s. 22). Imidlertid henviser også NOUen til at det i Norge er mer enn 112 000 lag og foreninger, samtidig som kun 27 000 av disse er registrert i Enhetsregisteret.

BLD er overrasket over at arbeidsgruppen ikke har sett behovet for å drøfte det faktum at mindre enn 25 % av lag og foreninger i dag er registrert i Enhetsregisteret samtidig som det konkluderes med at det må være en "enkel løsning" å gjøre det obligatorisk med registrering i Enhetsregisteret for å kunne bli med i et frivillighetsregister.

BLD er kjent med at barne- og ungdomsorganisasjonene har spesielle utfordringer knyttet til registrering i Enhetsregisteret. For organisasjoner der de fleste medlemmer er ungdom under 18 år, oppfattes det ofte som en betydelig byråkratisk barriere og en økt administrasjonsbyrde å la seg registrere i dette registeret.

¹ Vedlegg 1 til NOU 2006:15 viser til at det i 1997 var omkring 112.000 frivillige organisasjoner i Norge, og at det er grunn til å anslå at dette antallet ikke har endret seg stort siden. Arbeidsgruppen legger til grunn at omkring 60 000 enheter vil la seg registrere i et frivillighetsregister.

I tillegg krever Enhetsregisteret at alle styremedlemmer under 15 år må ha foreldrenes skriftlige bekreftelse på at de er modne nok til å inneha et styreverv. I Norge har de nasjonale barne- og ungdomsorganisasjonene alene omkring 12 500 lokallag. I tillegg eksisterer det mange lokale foreninger uten et nasjonalt sentrallødd. Et betydelig antall av styremedlemmene i disse lagene og foreningene er under 15 år. Dette innebærer at innhenting av underskrifter fra foresatte vil komme opp i atskillige tusen hvert år dersom alle skal registreres i Enhetsregisteret for så å kunne registrere seg i et frivillighetsregister².

Vedlegg 1 i NOU 2006:15 viser til at omkring 84 % av de frivillige organisasjonene i Norge har en omsetning på under 50 000 kroner årlig (dette inkluderer blant annet de fleste lokallag i barne- og ungdomsorganisasjonene). Dette understreker at den aktivitetsbaserte frivilligheten, som er selve fundamentet i vårt sivile samfunn, skjer ute i lokallagene rundt om i hele landet. Et frivillighetsregister må ha som utgangspunkt å styrke denne frivilligheten. Det innebærer igjen at det må legges til rette for at disse lagene og foreningene enkelt kan få registrert seg i registeret. BLD antar at svært mange av disse lokale lagene og foreningene – spesielt de som styres av barn og unge – vil oppfatte en obligatorisk registrering i Enhetsregisteret for å kunne bli med i et frivillighetsregister som i overkant byråkratisk og som en barriere for å registrere seg.

Samtidig som BLD ser at et krav om å registrere seg i Enhetsregisteret vil være en uforholdsmessig høy terskel for lokale lag og foreninger i regi av barn og unge å bli med i et frivillighetsregister, ser departementet at det kan være hensiktsmessig å se en sammenheng mellom registrering i Enhetsregisteret og i et frivillighetsregister når det gjelder større organisasjoner og enheter, stiftelser og aksjeselskap.

BLD mener at det blir en unødvendig ekstra belastning for selvstendige små foreninger for barn og unge uten et sentrallødd og for lokale lag i barne- og ungdomsorganisasjonene å måtte registrere seg i Enhetsregisteret for å kunne bli med i et frivillighetsregister. På denne bakgrunn mener BLD at et frivillighetsregister bør frita lag og foreninger under en viss størrelse (for eksempel de som har en årlig omsetning på mindre enn 50 000 kroner) fra registreringsplikt i Enhetsregisteret.

System for finansiering av frivillighetsregister (Kap. 3.8.2)

BLD er enig med arbeidsgruppen i at et frivillighetsregister i hovedsak bør være brukerfinansert, og at det bør være en kombinasjon av et engangsbeløp og en årsavgift.

Forslaget til frivillighetsregister legger opp til at alle enheter som registrerer seg betaler et engangsgebyr på kr 250 og deretter en årlig avgift på omkring kr 130.

² Det kan nevnes at en organisasjon som Norske 4H, med sine 700 lokallag, alene vil måtte innhente over 3 000 signaturer fra foresatte hvert år dersom alle lokallag skal registreres i Enhetsregisteret.

Selv om et slikt beløp nok ikke i seg selv vil være en barriere for lag og foreninger til å registrere seg, mener BLD at et slikt system vil slå negativt ut blant annet for barne- og ungdomsorganisasjonene, og at disse vil ende opp med å betale en relativt stor del av den samlede kostnaden. Disse organisasjonene består ofte av svært mange lokallag (Norges Musikkorpsforbund har for eksempel 1700 lokallag, Norske 4H har mer enn 700 lokallag). Det virker urimelig at det er organisasjoner med mange små lokale lag og foreninger som i hovedsak skal finansiere et slikt register, mens store (og ofte økonomisk sterke) organisasjoner med få lokallag får en mye mindre belastning.

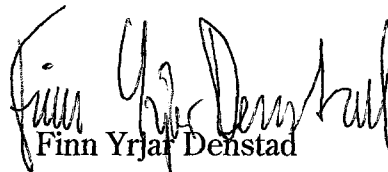
BLD ber derfor KKD om å vurdere et finansieringssystem som opererer med ulike satser basert på størrelse og omsetning: Organisasjoner med mange medlemmer og høy omsetning bør ha et høyere engangsgebyr og årsavgift enn mindre organisasjoner.

Konklusjon

BLD mener at forslaget som fremmes i NOU 2006:15 *Frivillighetsregister* ikke tar tilstrekkelig hensyn til de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene. Etter departementets vurdering vil et frivillighetsregister etter denne modellen innebære en økt administrativ byrde for organisasjonene, som dermed kan miste motivasjonen for å bli med i registeret. Barne- og ungdomsorganisasjonene anses å ha en så stor samfunnsmessig betydning at det ikke vil være hensiktsmessig å opprette et frivillighetsregister som ikke legger til rette for at disse organisasjonene blir med. BLD håper derfor at KKD vil ta hensyn til disse innspillene i det videre arbeidet med å legge rammene for et frivillighetsregister.

Med hilsen

Åsa Steinsvik (e.f.)

Finn Yrjar Denstad